

Immunotherapie bij kanker

Informatie en praktische
tips voor mantelzorgers

Bristol-Myers Squibb
Immuno-Oncology

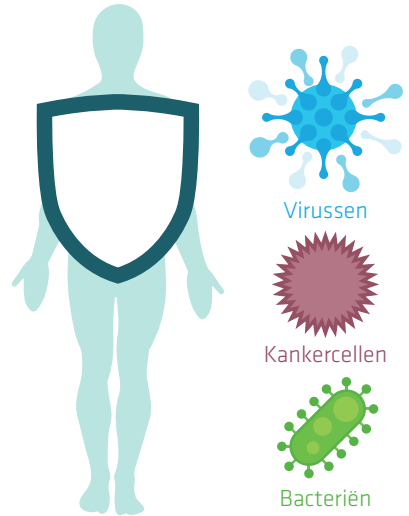
Inhoudsopgave

- 4** Het immuunsysteem
- 5** Hoe werkt immunotherapie samen met het immuunsysteem bij de strijd tegen kanker?
- 6** Waarin verschilt immunotherapie?
- 7** Welke bijwerkingen kunnen er van immunotherapie worden verwacht?
- 9** Hoe kan de tumor op immunotherapie reageren?
- 10** Wat kan ik als mantelzorger doen?
- 12** Praktische tips voor u als mantelzorger
- 14** Is het normaal dat ik me zo voel?

Het immuunsysteem

Het immuunsysteem (afweersysteem) bestaat uit organen, bepaalde cellen en stoffen die samenwerken en het lichaam verdedigen tegen dingen waar we ziek van kunnen worden.

Dat kunnen ziekmakers zijn van buitenaf, zoals bacteriën, virussen, gifstoffen en parasieten, maar ook 'inwendige' ziekmakers, zoals kanker. Om ons lichaam en onze gezondheid te beschermen is het dus belangrijk dat ons immuunsysteem goed functioneert.

U bent wellicht al bekend met bepaalde behandelingen voor kanker, zoals chirurgie, chemotherapie, radiotherapie of doelgerichte therapie. **Er is tegenwoordig ook een andere manier om bepaalde vormen van kanker te behandelen: immuno-oncologie**, ook wel **immunotherapie** genoemd.

Immunotherapie zijn geneesmiddelen die de werking van het immuunsysteem stimuleren.

Hoe werkt immunotherapie samen met het immuunsysteem bij de strijd tegen kanker?

Het afweersysteem is de eerste bescherming van ons lichaam tegen bedreigingen van buitenaf zoals virussen en bacteriën. Door een natuurlijke afweerreactie van het lichaam kunnen virussen en bacteriën onschadelijk worden gemaakt. Het afweersysteem speelt ook een belangrijke rol bij het onderdrukken van kanker. Sommige kankercellen kunnen signalen versturen die de werking van het afweersysteem onderdrukken. Door deze signalen van kankercellen te onderdrukken kan het eigen afweersysteem weer actief worden tegen kankercellen.

Onder immunotherapie vallen behandelingen die het afweersysteem versterken en activeren, zodat het afweersysteem de kanker aanvalt.

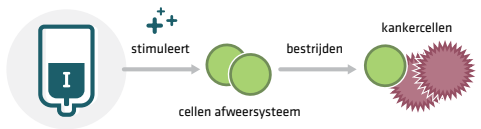

Waarin verschilt immunotherapie?

Behandelingen tegen kanker zijn bijna altijd gericht op het verwijderen van tumoren. Immunotherapie werkt anders. Het richt zich niet op de tumor maar op het eigen afweersysteem. Deze therapie zorgt ervoor dat het afweersysteem de kankercellen aanvalt.

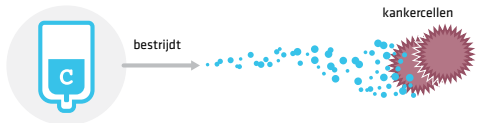
Immunotherapie

is een behandeling waarbij medicijnen worden gebruikt die de natuurlijke afweerreactie van het lichaam tegen kankercellen stimuleren.

Chemotherapie

is een behandeling van kanker met medicijnen die cellen doden of de celdeling remmen. Deze medicijnen worden ook wel cytostatica genoemd.

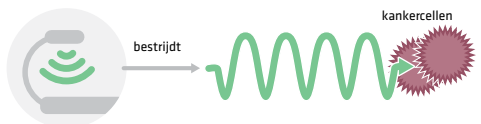
Doelgerichte behandeling

is een behandeling waarbij medicijnen de celdeling van kankercellen remmen of kankercellen doden. Doelgerichte therapie wordt ook wel targeted therapy genoemd.

Bestraling

is een behandeling waarbij straling wordt gebruikt om kankercellen te vernietigen. Een ander woord voor bestraling is radiotherapie.

Welke bijwerkingen kunnen er van immunotherapie worden verwacht?

De bijwerkingen die de patiënt kan ervaren, zijn afhankelijk van de geneesmiddelen die bij immunotherapie gebruikt worden en de manier waarop het immuunsysteem reageert op die behandeling. Raadpleeg daarom altijd de bijsluiters van het geneesmiddel dat de patiënt gebruikt voor een volledig overzicht van bijwerkingen die kunnen optreden. De ervaring met immunotherapie is **bij iedereen anders**, er kunnen zowel tijdens als na de behandeling bijwerkingen optreden. Het is belangrijk dat de patiënt alle bijwerkingen die worden ervaren meldt bij de behandelend arts. Sommige bijwerkingen zijn het gevolg van de werking van de immuuntherapie, deze worden 'immuungerelateerde bijwerkingen' genoemd. De behandelend arts bepaalt hoe bijwerkingen behandeld worden en of de immuuntherapie voortgezet kan worden.

Immunotherapeutische geneesmiddelen kunnen het volgende veroorzaken:

Problemen met de longen, zoals ademhalingsproblemen of hoesten. Dit kunnen verschijnselen zijn van ontsteking van de longen.

Diarree (waterige ontlasting) of symptomen van ontsteking van de darmen zoals buikpijn en slijm of bloed in de ontlasting.

Ontstekingen van de lever (hepatitis). Klachten en symptomen van hepatitis zijn bijvoorbeeld afwijkingen in leverfunctietests, geel worden van ogen of huid (geelzucht), pijn aan de rechterkant van de maagstreek of vermoeidheid.

Ontsteking of problemen met de nieren. Klachten en symptomen zijn bijvoorbeeld afwijkingen in nierfunctietesten of minder urine produceren.

Problemen met hormoonproducerende klieren (waaronder de hypofyse, schildklier en de bijnieren) die invloed kunnen hebben op de werking van deze klieren. Klachten en symptomen die aangeven dat de klieren niet goed werken zijn bijvoorbeeld vermoeidheid (extreme moeheid), gewichtsverandering of hoofdpijn en verstoord gezichtsvermogen.

Diabetes (symptomen zijn onder andere buitensporige dorst, toename in hoeveelheid urine, toename van eetlust met gewichtsverlies, vermoeidheid, sufheid, zwak zijn, depressief zijn, snel geïrriteerd zijn en zich over het algemeen niet lekker voelen) of diabetische ketoacidose (zuur in het bloed veroorzaakt door diabetes).

Ontsteking van de huid die uitslag en jeuk kan veroorzaken.

LET OP!

Als de patiënt een of meer van deze klachten of symptomen ervaart of als deze erger worden, vertel dit dan onmiddellijk aan de behandelende oncoloog (arts-specialist). Probeer de symptomen niet zelf met andere geneesmiddelen te behandelen.

Hoe kan de tumor op immunotherapie reageren?

Soms moet de patiënt verschillende weken tot maanden wachten voordat beoordeeld kan worden of er goed op de behandeling wordt gereageerd. Hoe lang dat duurt, verschilt per persoon en is vooraf niet te voorspellen. Iedereen reageert anders op de therapie.

Hoe tumoren op immunotherapie reageren, is afhankelijk van hoe goed het immuunsysteem zich op de kankercellen kan richten. Bij sommige mensen kan immunotherapie helpen om de tumor te verkleinen of de tumorgroei te vertragen. Bij anderen kan de kanker nog steeds te zien zijn, maar kan hij niet langer meer actief groeien. Het is ook mogelijk dat de patiënt niet op de behandeling reageert.

Bij vervolgspraken maakt het behandelteam gebruik van scans om de vooruitgang van de behandeling te controleren. Op de scans kan de tumor ongewijzigd, kleiner of groter lijken dan voorheen.

Scans zijn niet de enige manier om vast te stellen of de therapie werkt. Het behandelteam kijkt ook naar laboratoriumresultaten van bloed en/of urine en de algemene gezondheid van de patiënt om de vooruitgang te controleren.

Wat kan ik als mantelzorgger doen?

Als mantelzorgger zijn er veel manieren waarop u de patiënt kunt ondersteunen. Zorg dat de patiënt zich op zijn/haar gemak voelt bij de manier waarop u hem/haar gaat helpen. Check dat regelmatig met de patiënt, want de behoeften kunnen in de loop van de tijd veranderen.

Praat met de patiënt

- Vraag hoe het gaat en let op veranderingen of bijwerkingen.
- Vraag of hij of zij hulp wil bij alledaagse taken.

Help bij afspraken

- Herinner de patiënt aan zijn/haar afspraken in het ziekenhuis.
- Regel vervoer van en naar afspraken.
- Bied aan om mee te gaan bij afspraken.
- Bel eventueel vooraf om de afspraken te bevestigen en zoek uit wat u mee moet nemen.
- Maak aantekeningen of neem het gesprek op, als dat mag (soms kan de hoeveelheid informatie die de patiënt op een afspraak krijgt, overweldigend zijn).
- Stel alle vragen die bij u opkomen.

Vergeet ook uzelf niet

- Neem tijd voor de activiteiten waar u plezier aan beleeft.
- Maak tijd voor uzelf.
- Hoe voelt u zich?
- Vraag hulp als het u te veel wordt.

Checklist afspraken

- Neem een pen en schrijfblok mee.
- Noteer van te voren vragen die u of de patiënt heeft .
- Markeer de datum en het tijdstip op een kalender.
- Regel vervoer van en naar de afspraak.

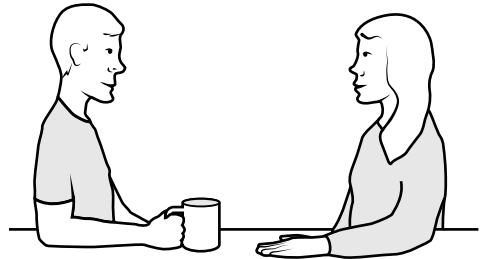
.....

.....

Praktische tips voor u als mantelzorgger

Het ondersteunen van een geliefde met kanker kan veel van u vragen. Uw emotionele welzijn is zeer belangrijk. **Er zijn veel manieren waarop u kunt zorgen voor uw emotionele gezondheid** zoals:

- Praten met de patiënt
- Praten met het behandelteam
- Praten met vrienden en familie
- Praten met een therapeut
- U aansluiten bij plaatselijke of online ondersteuningsgroepen
- Tijd maken voor uzelf
- Stiltetijd reserveren
- Een dagboek bijhouden
- Een wandeling maken
- Een frisse neus halen
- Mediteren
- Lichaamsbeweging
- Rusten

Het is belangrijk dat mantelzorgers steun zoeken bij andere mensen. Als er aspecten zijn van uw rol die u lastig vindt om te bespreken met de mensen die dichtbij u staan, kunt u overwegen om met anderen in uw omgeving te praten, zoals:

- het behandelteam
- medemantelzorgers of -patiënten
- ondersteuningsgroepen
- therapeuten
- een religieus raadgever

Aanbevelingen

Alle mogelijke vragen over de behandeling kunnen gesteld worden aan de behandelende oncoloog (arts-specialist) of oncologische verpleegkundige

Aarzel niet om de behandelende oncoloog (arts-specialist) of oncologische verpleegkundige te contacteren bij vragen, twijfels, mogelijke symptomen en/of bijwerkingen

Vraag aan de behandelende oncoloog (arts-specialist) wie u moet contacteren met vragen buiten de bezoeken

Vraag aan de behandelende oncoloog (arts-specialist) om de huisarts van de patiënt op de hoogte te brengen van de behandeling

Probeer nooit symptomen of bijwerkingen zelf te behandelen zonder de behandelende oncoloog (arts-specialist) te raadplegen

Vraag hulp aan familie of vrienden van de patiënt voor de opvolging van de behandeling

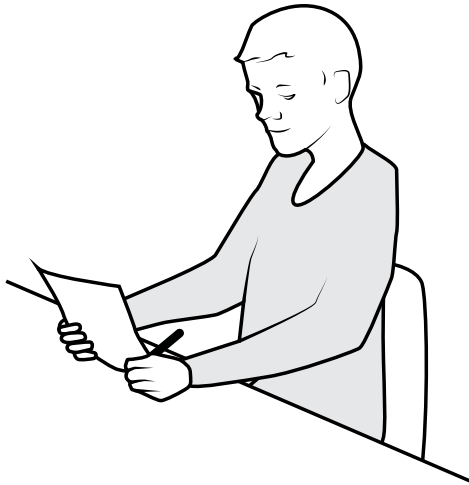
Vraag aan de behandelende oncoloog (arts-specialist) wat de patiënt kan verwachten van de therapie

Is het normaal dat ik me zo voel?

Zorgen voor iemand die met kanker is gediagnosticeerd, is een emotionele tijd. **De gevoelens die u heeft vormen een onderdeel van uw taak van mantelzorg.**

Soms kunnen we zelf goed omgaan met deze gevoelens, maar soms hebben we hulp nodig van anderen. **Onthoud dat u ook mens bent en niet alleen mantelzorg.**

Met behulp van nevenstaande vragen kunt u bijhouden hoe u zich voelt.

Reflecteren

In de afgelopen 7 dagen:

maakte ik me zorgen ...

Nooit Zelden Soms Vaak Altijd

voelde ik me bang ...

Nooit Zelden Soms Vaak Altijd

voelde ik me boos ...

Nooit Zelden Soms Vaak Altijd

voelde ik me machteloos ...

Nooit Zelden Soms Vaak Altijd

voelde ik me schuldig ...

Nooit Zelden Soms Vaak Altijd

was ik in de ontkenning ...

Nooit Zelden Soms Vaak Altijd

voelde ik me verdrietig ...

Nooit Zelden Soms Vaak Altijd

voelde ik me hoopvol ...

Nooit Zelden Soms Vaak Altijd

voelde ik me optimistisch ...

Nooit Zelden Soms Vaak Altijd

voelde ik me energiek ...

Nooit Zelden Soms Vaak Altijd

voelde ik me blij ...

Nooit Zelden Soms Vaak Altijd

voelde ik me sterk ...

Nooit Zelden Soms Vaak Altijd

voelde ik me dankbaar ...

Nooit Zelden Soms Vaak Altijd

voelde ik me ...

Nooit Zelden Soms Vaak Altijd

